

Arne Eken.

over mishandling i kretsfengsel A (Vollan) i
Trondheim i tiden 10. - 25. mai 1945.

* Vi var opp-
stillet på
geledd med
vepnede vak-
ter omkring.

Jeg ble arrestert i mitt hjem den 9. mai 1945 om
aften, satt inn i fyllesarresten på Politikammeret og til-
bragte natten der. Den 10. om formiddagen ble jeg overført
til kretsfengsel A (Vollan) og innsatt i celle nr. 6 eller
7. Ved innsettingen ble særlige verdisaker, penger m.v.
fratatt oss - vi la det selv i en pose og skrev utenpå -
uten at det ble gitt noen som helst kvittering. Vakttjenesten
i fengselet ble ikke utført av politiet - eller fengselsper-
sonell, men av folk fra heimefronten. Av penger leverte jeg
inn tilsammen kr. 9047.-. Det har senere ikke lyktes meg å
få tilbake mer enn kr. 27.-, til tross for flere henvendelser
til vaktmester Hollo på Kristiansten og revisjonskriv til
Vollan.

Ca. kl. 2300 om aften begynte det en diskusjon ute på
gangen mellom kriminalfanger, heimefrontfolk m.fl. om hvilke
fanger skulle tas ut for å skytes. Diskusjonen ble ført på
en slik måte, at det tydelig var tilsiktet at de som satt inne
på cellene skulle høre den. De navner som ble nevnt var bl.a.
dr. Rian, banksjef Bergen, disponent Parow, landgraff og mitt
navn.

Dette gjorde at jeg ikke turde legge meg, men ble ståen-
de ved døren og fulgte spent med.

Diskusjonen gikk også ut på om de kunne foreta eksekus-
jonene på egen hånd, eller om de måtte sende lister til Oslo.
Det siste ble til slutt vedtatt. Kriminalfanger hvis stemmer
jeg senere har gjenkjent, foreslo å ta sag ned i kjelleren
straks for å skille meg.

Natten mellom 11. og 12. fortsatte diskusjonen idet de
tilsynelatende utålmodig ventet på at det skulle komme for-
holdsordre fra Oslo, samtidig som tidspunktene for skytingen
av de enkelte ble nærmere fastsatt. Jeg kan ikke nå erindre
nøyaktig hvilket tidspunkt ble fastsatt for min eksekusjon.
I løpet av natten hørtes det flere ganger skyting ned fra
gården. Det lot til at det ikke var kommet noen forholdsordre
i løpet av natten, men de ble enige om å begynne henrettelsene
neste natt uansett om det kom noen tilfellelse.

Den neste natten begynte skuespillet på nytt og mitt navn
var hele tiden i forgrunnen. Ut på natten hørtes taktfaste
tramp og ladningsgrep. Listen over de som skulle skytes -
10 mann - ble lest opp med etterfølgende diskusjon om dr.
Rian eller jeg skulle være den 10.

1. mann - landgraff - ble oppropt, en selledør åpnet, en
sigarett ble budt ham, der ble kommandert høyre om - marsj og
kort etter lød det en salve fra gården. Etter at 1. mann til-
synelatende var blitt skutt, gjentok det samme seg 8 ganger.

Det ble da meddelt at det ikke var flere likkister igjen og en av vaktene ytrårsine tvil om at jeg, som var relativt korpulent, fikk plass i en standardkiste. Resultatet ble at jeg ble kalt ut på gangen idet avdelingen fjernet seg. Jeg spørte hva målingen gjaldt og man svarte meg at det var til ny fangedrakt. Like etter ble en bil startet opp for angivelig å hente flere kister. Ordre om å hente flere kister ble gitt så høy t at flere hørte det.

Etter den neste natt innskrenket seg til at vaktene sto utenfor min celle og uttalte sin engstelse over at det ennå ikke var kommet frem noen tilsetelse fra Oslo til å hjelpe meg, og at det var jøssinger som hadde forhindret det hittil.

Under de to siste netters diskusjon hadde jeg tydelig hørt en sørpreget nordlandsstemme som siden viste seg å tilhøre en korporal av "evennesoldatene". Han var vaktkommandør på dette tidspunkt.

Som vidner til disse tildragelser var en frontkjemper Lriksen som satt lenket i eneselle nr. 4. Lriksen er nu i internett fangeleir som nr. 381.

En av de følgende dager (den 14. eller 15.) ble selledøren låst opp og en ung mann i brun battledress kom inn og "tilstet" på meg. Vedkommendes navn er ukjent fra Melvik, tidligere fabrikkarbeider ved A/L Koffeerstasjon, Trondheim som jeg var disponert for. Denne arbeider var i 1944 blitt avskjediget av avdelingssjef Linder A.s.p.g.a. berulstese i arbeids tiden og legensformnelse mot en av vaktmennene ved Elgeseter fabrikk er. Etter avskjedigelsen stakk han av til Sverige.

I samme øyeblikk kom det ut av sellen, styrtet to menn inn, trengte meg opp i en krok og ga meg flere knyttneveslag på begge sider av haken, et kraftig slag i nakken oppunder bakhodet og flere slag på mannen slik at blodet fløt. Tilslutt fikk jeg et slag i tinningen og begynte da å si seg sammen. Der jeg falt sparket jeg alt det jeg kunne den ene av overfallsmennene på skarplaggen, og det siste jeg hørte var at "svinet sparket" og at de skulle ut og hente jern, og så at en høy mann i fengselsbetjentuniform - bror av den nåværende fengselsbetjent på Vollen, Lriksen, låste døren.

Vidner til dette overfall var bl.a. ritmester Baumann, adp. Alonja og lenemann Lierken, Melvik, som begge var inne i sellen under overfallet.

Den følgende dag kom avdelingssjef ved Elgeseter fabrikk Jacob Næsen ens erinde opp på Vollen for å sjikanere meg, og uttalte bl.a. at han for sitt vedkommende ikke gadd si noe, fordi han kjente tilstrekkelig andre som ville sørge for å legge repet rundt halsen på meg. Det var flere tilstede under denne episoden ute på gangen, men jeg kjenner ikke navnet på noen av dem.

Etter dagens besøk ble plagene mot meg ytterligere øket bl.a. ved at jeg ble puttet på eneselle oppe i 2. etasje, antatt nr. 18. Jeg ble kommandert ut om natten for å tømme klosettbutikkene for de av fangene som ikke fikk lov til å gå på klosettet, men måtte ha bøtter inne i sellene. Hvis bøttene inne var bred fulle, ble det helt vann i dem. Jeg måtte ta en bøtte i hver hånd og med en maskinpistol i ryggen måtte jeg bære bøttene opp og ned fra 1. etasje til loftet med den beskjed at hvis jeg sølte, skulle jeg få slikke opp fra gulvet det som ble sølt. Jeg måtte gå opp og ned til jeg var helt utkjørt og fikk så endelig lov til å tømme bøttene.

Ellers diskuterte man i mitt påhør, mulighetene av å skyte meg under fluktforsøk. 2 mann kom og slepte meg ut av sellen, ned gjennom trappen og bortover mot utgangsdøren. Jeg gjorde voldsom motstand og ropte om hjelp. Meningen var å synlig å jage meg ned yttertrappen til gaten og så under påskudd av fluktforsøk fra min side, å skyte meg.

De låste opp utgangsdøren, men da det var folk på gaten, tok de meg in igjen og satte meg til å vaske funksjonsarenes klosett ytterst i gangen.

Den foran beskrevne handling ble utført av folk i sivil med firkantet politiskilt på jakkeoppslaget.

En av dagene fikk jeg besøk av bl.a. fiskegrosserer Hoyesen som skjulte meg voldsomt ut og truet meg på det alvorligste fordi han tyansynlig gikk ut fra, at det var meg som hadde vært foranledningen til at han forretning ble stengt av Hæringsdepartementet i 1943.

Natten til den 17. mai besluttet man at jeg skulle henges. Det ble i mitt påhør gitt ordre til at det skulle reises en galge i gården som skulle være så høy, at den skulle kunne sees fra Høyskolebakken, samtidig som en 3. mann fikk beskjed om å skaffe reip.

2 mann gikk straks ned og jeg hørte at det ble ^mhæret og banket på planker. Natten gikk med ved at de utenfor min selledør diskuterte om det reipet de hadde funnet var for tyndt og kom til, at de måtte utsette hengen.

I tiden fra 17. mai og utover til 20. fortsatte de stadig med nye metoder, men p.g.a. at jeg hadde vært forhindret fra å sove alle de foregående netter, begynte jeg å bli sløv og likegyldig, samtidig som jeg no (april 1946) forstår at jeg fra den 17. av begynte å bli sterkt åndelig deprimert og delvis sinnssforvirret. Det ble derfor sendt bud på lege (en utlending som etter hva jeg siden har forstått, er reservelege ved Rotvoll asyl.).

De episoder jeg husker best fra de nærmeste dager utover var:

a. Da man planla å skyte meg om natten men jeg lå og hvilte. Meningen var å stikke en pistol eller et gevær inn gjennom matluken. På denne måten holdt de meg fortsatt våken og da de engang stakk geværer inn gjennom matluken, for jeg lyssnart opp og trakk våpnet inn i sellen og kastet det på gulvet. Denne historie er KKK kjent av samtlige de fanger som var på Vollen på det tidspunkt.

b. Videre diskuterte de mens jeg hørte på det, spørsmålet om å bortføre meg til Elsterparken for der å ta livet av meg. Planen gikk ut på at de skulle skifte ut de av vaktene som de anså som mindre pålitelige og gjennomføre aksjonen på et KKK bestemt klokkeslett midt på natten.

Jeg forlangte da straks å få tale med fengselsbetjent. Eriksen, og ble ført inn på hans kontor. Der satt jeg et par timer, så tok han å rystet meg opp samtidig som han førte meg tilbake til sellen.

Jeg vil når som helst kunne gjenjenne en av de sivile (politi-) vaktene som syntes å være anføreren for plageåndene i hele den tiden jeg satt i 2. etage. Han var spebygget, sort hår med skill litt på siden, forholdsvis framtredende, krocket nese og med i det hele tatt et fremmedartet utseende.

Både av ham, av de øvrige vaktene og av de av kriminalfangene som deltok i eksessene, luktet det jevnt ofte nafta